

θ'. ἀπὸ τοῦ βουλήματος τῆς φύσεως ἔφοδος εἰς προ-
τροπὴν κατὰ τὴν Πυθαγόρου ἀπόκρισιν, ἣν εἶπε τοῖς
ἐν Φλιούντι πυνθανομένοις τίς ἐστὶ καὶ τίνας ἕνεκα
γέγονε· ταύτη γὰρ ἐπομένως συλλογιζόμεθα τὴν προ-
τροπὴν ὅλην

-----[4.9-13]

Ἄνωθεν δὲ ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ τῆς φύσεως 49.1
βουλήματος ἐπὶ τὴν αὐτὴν προτροπὴν προχωροῦμεν
οὕτως. τῶν γινομένων τὰ μὲν ἀπὸ τίνος διανοίας καὶ 49.3
τέχνης γίνεται, οἷον οἰκία καὶ πλοῖον (ἀμφοτέρων γὰρ
τούτων αἰτία τέχνη τίς ἐστὶ καὶ διάνοια), τὰ δὲ διὰ 49.5
τέχνης μὲν οὐδεμιᾶς, ἀλλὰ διὰ φύσιν· ζώων γὰρ καὶ
φυτῶν αἰτία φύσις, καὶ κατὰ φύσιν γίνεται πάντα τὰ
τοιαῦτα. ἀλλὰ μὴν καὶ διὰ τύχην ἕνια γίνεται τῶν 49.8
πραγμάτων· ὅσα γε μήτε διὰ τέχνην μήτε διὰ φύσιν
μήτ' ἐξ ἀνάγκης γίνονται, τὰ πολλὰ τούτων διὰ τύχην
γίνεσθαι φαμεν. 49.11

-----[49.1-11]

49.7 [τὰ] L || 9 γε F: [γε] L; γοῦν V; γὰρ R →

τῶν μὲν οὖν ἀπὸ τύχης γινομένων 49.11
οὐδὲν ἕνεκά του γίνονται, οὐδ' ἐστὶ τι τέλος αὐτοῖς·
τοῖς δὲ ἀπὸ τέχνης γινομένοις ἕνεστι καὶ τὸ τέλος 49.13
καὶ τὸ οὐ ἕνεκα (αἰεὶ γὰρ ὁ τὴν τέχνην ἔχων ἀπο-
δώσει σοι λόγον δι' ὃν ἔγραψε καὶ οὐ ἕνεκα), καὶ
τοῦτο ὅ τι βέλτιόν ἐστὶν ἢ τὸ διὰ τοῦτο γιγνόμενον. 49.16
λέγω δ' ὅσων καθ' αὐτὴν ἢ τέχνη πέφυκεν αἰτία καὶ
μὴ κατὰ συμβεβηκός· ὑγείας μὲν γὰρ ἰατρικὴν μᾶλλον
ἢ νόσου κυρίως ἀν θείημεν, οἰκοδομικὴν δὲ οἰκίας, 49.19
ἀλλ' οὐ τοῦ καταβάλλειν. πᾶν ἄρα ἕνεκά του γίνονται
τὸ κατὰ τέχνην, καὶ τοῦτο τέλος αὐτῆς τὸ βέλτιστον, 49.21
τὸ μέντοι διὰ τύχην οὐ γίνεται ἕνεκά του· συμβαίη
μὲν γὰρ ἀν καὶ ἀπὸ τύχης τι ἀγαθόν, οὐ μὴν ἀλλὰ 49.23
κατὰ γε τὴν τύχην καὶ καθόσον ἀπὸ τύχης οὐκ ἀγα-
θόν, ἀόριστον δ' αἰεὶ τὸ γιγνόμενόν ἐστὶ κατ' αὐτὴν. 49.25

-----[49.11-25]

49.11 ἀπὸ <τῆς> τύχης VL || 12 τοῦ] τουτου L || 13 ἀπὸ <τῆς> τέχνης L || 14 τὴν <γραφικὴν>
τέχνην Vitelli || 14 [τὸ] οὐ ἕνεκα L || 16 [ὅτι] Pistelli → || 16 τὸ διὰ τοῦτο] τὸ <οὐ> διὰ τοῦτο
Kiessling; τὸ οὐ ἕνεκα Pistelli || 19 κυρίως] κυρίαν des Places || 19 οἰκοδομικὴν <αἰτίαν> Gigon || 21
αὐτῆς <καὶ> τὸ Düring 1966: 409n53 || 24 κατὰ γε] γε κατὰ Düring || 25 δ'] γὰρ Gigon

ἀλλὰ μὴν τό γε κατὰ φύσιν ἕνεκά του γίγνεται, καὶ βελτίονος ἕνεκεν αἰεὶ συνίσταται ἢ καθάπερ τὸ διὰ τέχνης· μιμεῖται γὰρ οὐ τὴν τέχνην ἢ φύσιν ἀλλὰ αὐτὴ τὴν φύσιν, καὶ ἔστιν ἐπὶ τῷ βοηθεῖν καὶ τὰ παραλειπόμενα τῆς φύσεως ἀναπληροῦν. τὰ μὲν γὰρ ἔοικεν αὐτὴ δύνασθαι δι' αὐτῆς ἢ φύσιν ἐπιτελεῖν καὶ βοηθείας οὐδὲν δεῖσθαι, τὰ δὲ μόλις καὶ παντελῶς ἀδυνατεῖν, οἷον αὐτίκα καὶ περὶ τὰς γενέσεις· ἕνια μὲν δὴπου τῶν σπερμάτων εἰς ὁποίαν ἐμπέση γῆν ἄνευ φυλακῆς γεννώσιν, ἕνια δὲ προσδεῖται τῆς γεωργικῆς τέχνης· παραπλησίως δὲ καὶ τῶν ζώων τὰ μὲν δι' αὐτῶν ἅπασαν ἀπολαμβάνει τὴν φύσιν, ἄνθρωπος δὲ πολλῶν δεῖται τεχνῶν πρὸς σωτηρίαν κατὰ τὴν πρώτην γένεσιν καὶ πάλιν κατὰ τὴν ὑστέρα τροφήν.

49.26

49.28

50.1

50.3

ἢ καὶ

50.5

ἄν ἐμπέση

50.7

50.10

50.12

-----[49.26-50.12]

49.26 μὴν <καί> Gigon || 27 [καθάπερ] Gigon → || 27 [τὸ] V || 50.4 καὶ] ἢ Zuntz; ἢ καὶ Segonds → || 5 καὶ] τὰ Gigon || 6 <ἄν> ἐμπέση Kiessling →

εἰ τοίνυν ἡ τέχνη μιμεῖται τὴν φύσιν, ἀπὸ ταύτης ἠκολούθηκε καὶ ταῖς τέχναίς τὸ τὴν γένεσιν ἅπασαν ἕνεκά του γίγνεσθαι. τὸ γὰρ ὀρθῶς γιγνόμενον ἅπαν ἕνεκά του γίγνεσθαι θεῖμεν ἄν. οὐκοῦν τό γε καλῶς, ὀρθῶς· καὶ τὸ μὲν γιγνόμενον γίγνεται, γέγονε δὲ τὸ γεγονός τό γε μὴν κατὰ φύσιν ἅπαν καλῶς, εἴπερ τὸ παρὰ φύσιν φαῦλον καὶ τῷ κατὰ φύσιν γένεσις ἕνεκά του γίγνεται.

50.12

50.15

50.17

50.19

-----[50.12-19]

50.17 [μὴν] Ross → || 18 τῷ] ᾧ V; ἢ Kiessling || 19 φύσιν <...> γένεσις Vitelli →

καὶ τοῦτο ἴδοι
 τις ἄν καὶ ἀφ' ἐκάστου τῶν ἐν ἡμῖν μερῶν· οἷον εἰ κατανοοῖς τὸ βλέφαρον, ἴδοις ἄν ὡς οὐ μάτην ἀλλὰ βοηθείας χάριν τῶν ὀμμάτων γέγονεν, ὅπως ἀνάπαυσίν τε παρέχη καὶ κωλύη τὰ προσπίπτοντα πρὸς τὴν ὄψιν. οὐκοῦν ταῦτόν ἐστιν οὐ τε ἕνεκα γέγονε τι καὶ οὐ ἕνεκα δεῖ γέγονε· οἷον εἰ πλοῖον ἕνεκα τῆς κατὰ (25) θάλατταν κομιδῆς ἔδει γίγνεσθαι, διὰ τοῦτο καὶ γέγονε. καὶ μὴν τά γε ζῶα τῶν φύσει γεγενημένων ἐστὶν ἥτοι πάντα τοπαράπαν ἢ τὰ βέλτιστα καὶ τιμιώτατα· διαφέρει γὰρ οὐδὲν εἴ τις αὐτῶν τὰ πολλὰ παρὰ φύσιν οἶεται γεγενῆσθαι διὰ τινὰ φθορὰν καὶ μοχθηρίαν. τιμιώτατον δὲ γε τῶν ἐνταῦθα ζώων ἄνθρωπός ἐστιν, ὥστε δῆλον ὅτι φύσει τε καὶ κατὰ φύσιν γέγονε.

50.19

50.21

50.24

50.27

51.1

51.3

51.5

-----[50.19-51.6]

50.27 φύσει <τε καὶ κατὰ φύσιν> Vitelli → || 51.3 γεγενῆσθαι] γεγεννησθαι Düring || 5 <ὁ> ἄνθρωπος L

καὶ τοῦτό ἐστι τῶν ὄντων	51.6
οὐ χάριν ἢ φύσις ἡμᾶς ἐγέννησε καὶ ὁ θεός. τί δὴ τοῦτό ἐστι; Πυθαγόρας ἐρωτώμενος, ‘τὸ θεάσασθαι’ εἶπε ‘τὸν οὐρανόν’, καὶ ἑαυτὸν δὲ θεωρὸν ἔφασκεν εἶναι τῆς φύσεως καὶ τούτου ἕνεκα παρεληλυθέναι εἰς τὸν βίον.	51.9
καὶ Ἀναξαγόραν δὲ φασιν εἰπεῖν ἐρωτηθέντα τίνος ἂν ἕνεκα ἔλοιτο γενέσθαι τις καὶ ζῆν, ἀποκρίνασθαι πρὸς τὴν ἐρώτησιν, ὡς ‘τοῦ θεάσασθαι τὰ περὶ τὸν οὐρανὸν καὶ περὶ αὐτὸν ἄστρα τε καὶ σελήνην καὶ ἥλιον’, ὡς τῶν ἄλλων γε πάντων οὐδενὸς ἀξίων ὄντων.	51.12 [τὰ περὶ]
	51.15

-----[51.6-15]

51.6-8 καὶ τί δὴ τοῦτό ἐστι τῶν ὄντων οὐ χάριν ἢ φύσις ἡμᾶς ἐγέννησε καὶ ὁ θεός; τοῦτο Πυθαγόρας ἐρωτώμενος etc., Zuntz → || 7-8 [τι δὴ] τοῦτό <μέν> [ἐστι] Gigon || 8 ἐρωτώμενος <ἐν φλιούντι> Gigon || 13-14 [τὰ περὶ] τὸν οὐρανὸν καὶ <τὰ> περὶ Pistelli → || 13-14 οὐρανὸν καὶ περὶ αὐτὸν ἄστρα τε καὶ σελήνην καὶ ἥλιον] οὐρανόν τὰ ἄστρα τὴν σελήνην τε καὶ τὸν ἥλιον Jaeger →

εἰ τοίνυν παντὸς ἀεὶ τὸ τέλος ἐστὶ βέλτιον (ἕνεκα γὰρ τοῦ τέλους πάντα γίγνεται τὰ γιγνόμενα, τὸ δ’ οὐ ἕνεκα βέλτιον καὶ βέλτιστον πάντων), τέλος δὲ κατὰ φύσιν τοῦτό ἐστιν ὁ κατὰ τὴν γένεσιν πέφυκεν ὕστατον ἐπιτελεῖσθαι <u>παιρομένοις</u> τῆς γενέσεως συνεχῶς· οὐκ—	51.16
οὖν πρῶτον μὲν τὰ κατὰ τὸ σῶμα τῶν ἀνθρώπων λαμβάνει τέλος, ὕστερον δὲ τὰ κατὰ τὴν ψυχὴν, καὶ πῶς <u>ἀεὶ</u> τὸ τοῦ βελτίονος τέλος ὑστερίζει τῆς γενέσεως.	51.19
οὐκοῦν ψυχὴ σώματος ὕστερον, καὶ τῶν τῆς ψυχῆς τελευταίων ἢ φρόνησις· τοῦτο γὰρ ὕστατον ὀρώμεν γιγνόμενον φύσει τοῖς ἀνθρώποις, διὸ καὶ τὸ γῆρας ἀντιποιεῖται τούτου μόνου τῶν ἀγαθῶν· φρόνησις ἄρα τις κατὰ φύσιν ἡμῖν ἐστὶ τὸ τέλος, καὶ τὸ φρονεῖν ἔσχατον οὐ χάριν γεγόναμεν. οὐκοῦν εἰ γεγόναμεν, δηλὸν ὅτι καὶ ἐσμὲν ἕνεκα τοῦ φρονῆσαί τι καὶ μαθεῖν.	51.22 οὐκ
καλῶς ἄρα κατὰ γε τοῦτον τὸν λόγον Πυθαγόρας εἶρηκεν ὡς ἐπὶ τὸ γινῶναι τε καὶ θεωρῆσαι πᾶς ἄνθρωπος ὑπὸ τοῦ θεοῦ συνέστηκεν.	51.24 52.1 52.4 52.7

-----[51.16-52.8]

51.20 παιρομενοις FV; περαιουμενης L, F² (in margin); περαιιομένης R; περαινομένης Rome, Bibl. Angelica 77, Naples, Bibl. Naz. III-B-30 → || 23 πῶς ἀεὶ] πῶς οὐκ DSH+MRJ → || 23 τῆς γενέσεως] τῇ γένεσει Gigon || 52.2 μόνου] μόνον Gigon || 7 τὸ] τῷ Scaliger

ἀλλὰ τοῦτο τὸ 52.8
 γνωστόν πρότερον ὁ κόσμος ἐστὶν ἢ τις ἑτέρα φύσις,
 σκεπτόν ἴσως ὕστερον, νῦν δὲ τοσοῦτον ἰκανὸν τὴν 52.10
 πρώτην ἡμῖν. εἰ γὰρ ἐστὶ κατὰ φύσιν τέλος ἢ φρό-
 νησις, ἄριστον ἂν εἴη πάντων τὸ φρονεῖν. ὥστε τὰ
 μὲν ἄλλα δεῖ πράττειν ἔνεκα τῶν ἐν αὐτῷ γιγνομένων 52.13
 ἀγαθῶν, τούτων δὲ αὐτῶν τὰ μὲν ἐν τῷ σώματι τῶν
 ἐν ψυχῇ, τὴν δὲ ἀρετὴν τῆς φρονήσεως· τοῦτο 52.16
 γὰρ ἐστὶν ἀκρότατον. ἐν <τῇ> ψυχῇ

[52.8-16]

52.8 [τὸ] L || 9 πρότερον] πρότερον V || 13 ἐν αὐτῷ FL] ἐν αὐτῷ V; ἀπ' αὐτῶν Zuntz, de Strycker → ||
 15 <τῇ> ψυχῇ Kiessling →

τὸ δὲ ζητεῖν ἀπὸ πάσης ἐπι- 52.16
 στήμης ἕτερόν τι γενέσθαι καὶ δεῖν χρησίμην αὐτὴν
 εἶναι, παντάπασιν ἀγνοοῦντός τινός ἐστιν ὅσον διέστηκεν
 ἐξ ἀρχῆς τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ ἀναγκαῖα· διαφέρει γὰρ 52.19
 πλείστον. τὰ μὲν γὰρ δι' ἕτερον ἀγαπώμενα τῶν
 πραγμάτων, ὧν ἄνευ ζῆν ἀδύνατον, ἀναγκαῖα καὶ
 συναίτια λεκτέον, ὅσα δὲ δι' αὐτά, κὰν ἀποβαίνῃ 52.22
 μηδὲν ἕτερον, ἀγαθὰ κυρίως· οὐ γὰρ δὴ τόδε μὲν
 αἰρετόν διὰ τόδε, τόδε δὲ δι' ἄλλο, τοῦτο δὲ εἰς
 ἄπειρον οἴχεται προϊόν, ἀλλ' ἴσταταί που. γελοῖον οὖν 52.25
 ἤδη παντελῶς τὸ ζητεῖν ἀπὸ παντὸς ὠφέλειαν ἑτέραν
 παρ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, καὶ 'τί οὖν ἡμῖν ὄφελος;' καὶ
 'τί χρήσιμον;' ἐρωτᾶν. ὡς ἀληθῶς γὰρ, ὅπερ λέγομεν, 52.28
 οὐδὲν ἔοικεν ὁ τοιοῦτος εἰδότι καλὸν καγαθὸν οὐδὲ τί
 αἴτιον τῷ διαγιγνώσκοντι καὶ συναίτιον. 53.2

[52.16-53.2]

52.28 ὅπερ] ὡσπερ Bywater, Rose || 52.28-53.3 λεγομεν [ουδεν . . . λεγομεν] L || 53.2 αἴτιον [τῷ]
 Pistelli || 2 καὶ συναίτιον <τί> Gigon

	ἴδοι δ' ἄν	53.2
τις ὅτι παντὸς μᾶλλον ἀληθῆ ταῦτα λέγομεν, εἴ τις		
ἡμᾶς οἷον εἰς μακάρων νήσους τῇ διανοίᾳ κομίσειεν.		53.4
ἐκεῖ γὰρ οὐδενὸς χρεῖα οὐδὲ τῶν ἄλλων τινὸς ὄφελος		
ἂν γένοιτο, μόνον δὲ καταλείπεται τὸ διανοεῖσθαι καὶ		53.6
θεωρεῖν, ὅνπερ καὶ νῦν ἐλεύθερόν φαμεν βίον εἶναι.		
εἰ δὲ ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ, πῶς οὐκ ἂν αἰσχύνοιτο		
δικαίως ὅστις ἡμῶν ἐξουσίας γενομένης ἐν μακάρων		53.9
οἰκῆσαι νήσοις ἀδύνατος εἴη δι' ἑαυτόν; οὐκοῦν οὐ		
μεμπτὸς ὁ μισθὸς ἐστὶ τῆς ἐπιστήμης τοῖς ἀνθρώποις,		
οὐδὲ μικρὸν τὸ γιγνόμενον ἀπ' αὐτῆς ἀγαθόν. ὥσπερ		53.12
γὰρ τῆς δικαιοσύνης, ὡς φασιν οἱ σοφοὶ τῶν ποιητῶν,		
ἐν Ἄιδου κομιζόμεθα τὰς δωρεάς, οὕτω τῆς φρονήσεως		53.14
ἐν μακάρων νήσοις, ὡς ἔοικεν.		

-----[53.2-15]

53.3 [λέγομεν] Gigon || 6 δὲ] δὴ Renehan || 9 ἡμῶν] ἡμιν R || 11 ἐστι <ταύτης> τῆς Gigon || 13 ὡσ<περ> R

	οὐδὲν οὖν δεινόν, ἂν	53.15
μὴ φαίνεται χρησίμη οὔσα μηδ' ὠφέλιμος· οὐ γὰρ		
ὠφέλιμον ἀλλ' ἀγαθὴν αὐτὴν εἶναι φαμεν, οὐδὲ δι'		
ἕτερον ἀλλὰ δι' ἑαυτὴν αἰρεῖσθαι αὐτὴν προσήκει.		53.18
ὥσπερ γὰρ εἰς Ὀλυμπίαν αὐτῆς ἕνεκα τῆς θεᾶς ἀπο-		
δημοῦμεν, καὶ εἰ μηδὲν μέλλοι πλεῖον ἀπ' αὐτῆς (20)		
ἔσεσθαι (αὐτὴ γὰρ ἡ θεωρία κρείττων πολλῶν ἐστὶ		53.21
χρημάτων), καὶ τὰ Διονύσια δὲ θεωροῦμεν οὐχ ὡς		
ληψόμενοι τι παρὰ τῶν ὑποκριτῶν ἀλλὰ καὶ προσ-		53.23
θέντες, πολλάς τε ἄλλας θεᾶς ἐλοίμεθα ἀντὶ	<ἄν> ἀντὶ	
πολλῶν χρημάτων· οὕτω καὶ τὴν θεωρίαν τοῦ παντὸς		53.25
προτιμητέον πάντων τῶν δοκούντων εἶναι χρησίμων.		
οὐ γὰρ δήπου ἐπὶ μὲν ἀνθρώπους μιμουμένους γύναια		54.1
καὶ δούλους, τοὺς δὲ μαχομένους καὶ θεόντας, δεῖ		
πορεύεσθαι μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἕνεκα τοῦ θεάσασθαι		54.3
αὐτούς, τὴν δὲ τῶν ὄντων φύσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν		
οὐκ οἶεσθαι δεῖν θεωρεῖν ἀμισθί. οὕτω μὲν οὖν ἀπὸ		54.5
τοῦ βουλήματος τῆς φύσεως ἐπιόντες προετρέψαμεν ἐπὶ		
τὸ φρονεῖν ὡς ἐπὶ ἀγαθόν τε ὑπάρχον καὶ δι' αὐτὸ		
τίμιον, κἂν μηδὲν ἀπ' αὐτοῦ χρήσιμον γίγνηται ὡς		54.8
πρὸς τὸν ἀνθρώπινον βίον.		

-----[53.15-54.9]

53.23-24 προσθέντες] προσδόντες Diels || 24 <ἄν> ἀντὶ Arcerius → || 54.1 <τοὺς μὲν> μιμουμένους Rose || 7 τε] τι Kiessling